

της ΒΑΣΩΣ ΛΙΟΛΙΟΥ*

Σκέψεις για τις μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων, με αφορμή έργο της ΔΕΗ

Στις 22/7/2008 το Δημοτικό Συμβούλιο Πατρέων ενέκρινε το έργο των αναδιατάξεων των Γραμμών Μεταφοράς (ΓΜ) 150 kv της ΔΕΗ, σύμφωνα με το οποίο η ΓΜ Τριγωνίδα - Πάτρα II, εξελίσσεται παράλληλα στην υφιστάμενη ΓΜ. Ο οικισμός Χάραδρος (Βελβίτσι) του Δήμου Πατρέων, δεν απεικονίζεται στο χάρτη της τελικής προμελέτης και δεν διαφαίνεται να έχει κάποια σχέση με το παραπάνω έργο, καθώς απέχει 1.500 μ. από αυτό.

Ωστόσο, το Μάιο του 2009, κάτοικοι του οικισμού Χαράδρου, εντοπί-

ζουν συνεργεία της ΔΕΗ, σε πολύ μικρές αποστάσεις από τις κατοικίες τους. Αποκαλύπτεται πως η αρχική πρόταση της ΔΕΗ έχει τροποποιηθεί, σε συνεργασία με το Δήμαρχο Πατρέων, μετά από καταχρηστική ερμηνεία της εξουσιοδότησης, την οποία έλαβε από το Δημοτικό Συμβούλιο. Έπειτα από έντονες πιέσεις, κατατίθεται στις 10/7/2009 η τελική προμελέτη της τροποποιημένης και διπλάσιου μήκους όδευσης, ενώ στις 18/2/2010 η Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ) κατατέθηκε στη Νομαρχία Αχαΐας για Δημόσια Διαβούλευση.

Πλέον, γίνεται φανερό ότι η ΓΜ διέρχεται σε πολύ μικρή απόσταση από τα όρια του οικισμού Χαράδρου, κατά μήκος της παρόχθιας περιοχής του χειμάρρου Χαράδρου, πάνω από τον αγωγό νερού της ΔΕΥΑΠ, διασχίζει το Αισθητικό Δάσος Χαράδρου - Σελέμνου και αναδασωτέες περιοχές, σε πολύ μικρή απόσταση από την περιοχή «Natura 2000» του Παναχαϊκού όρους.

Κατά την περίοδο που ακολουθεί, συνεργεία της ΔΕΗ προχωρούν σε υλοτομήσεις δέντρων, πράξεις για τις οποίες μνηύθηκαν από το Δασαρχείο Πατρών. Εκ των υστέρων,

* Αρχιτέκτων μηχανικός ΕΜΠ, για λογαριασμό της Επιτροπής Πρωτοβουλίας των Κατοίκων του Χαράδρου

ωστόσο, νομιμοποιούνται με έγκριση του ΓΓ της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος, πράξη για την οποία οι κάτοικοι της περιοχής έχουν προσφύγει στο Συμβούλιο της Επικρατείας. Παρά το γεγονός ότι το εν λόγω έργο δεν είχε ακόμη αδειοδοτηθεί και η ΜΠΕ δεν είχε καν συνταχθεί, η παραπάνω άδεια ενέκρινε την επέμβαση σε δημόσια δασική έκταση, για τη χάραξη της ΓΜ. Η προσπάθεια των κατοίκων να σταματήσει η καταστροφή, σκόνησε σε έναν νόμο, η συνταγματικότητα του οποίου ελέγχεται και ο οποίος δεν επιτρέπει ασφαλιστικά μέτρα κατά της ΔΕΗ, μιας επιχείρησης εισηγμένης στο Χρηματιστήριο, κατά ένα μεγάλο μέρος της δηλαδή ιδιωτική.

Έως σήμερα, δεν αιτιολογείται επαρκώς η εγκατάλειψη της αρχικής πρότασης της ΔΕΗ και ενώ το στάδιο της ΠΠΕ έχει παρακαμφθεί, η ΔΕΗ προχώρησε στην ανάθεση της ΜΠΕ σε ιδιωτική εταιρεία, η οποία και τη συνέταξε τον Οκτώβριο του 2009.

1. «Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων των αναδιατάξεων των υφιστάμενων δικτύων 150 kv στις περιοχές των Δήμων Πατρέων - Ρίου και Μεσσήτιδας εκτός της ΓΜ 150 kv Κόρινθος - Πάτρα», Αθήνα, Οκτώβριος 2009.

Στο περιβάλλον ποιας περιοχής;

Το κείμενο της ΜΠΕ παρουσιάζει ανακριβή, ασαφή, ελλιπή και πλημμελή στοιχεία ως προς το τμήμα του έργου Τριχωνίδα - Πάτρα ΙΙ, Κ1-Κ12Ν, τα οποία, όμως, αποκαλύπτονται από τους χάρτες που τη συνοδεύουν:

1. Υποστηρίζεται ότι η όδευση απέχει από τον πλησιέστερο οικισμό 500 μ., ενώ στην πραγματικότητα γεινιάζει 20 μ. με τα όρια του θεσμοθετημένου οικισμού Χαράδρου, όπως ορθά αποτυπώνεται στο χάρτη Π7 της ΜΠΕ.

2. Καμία μέριμνα δεν λαμβάνεται, για τις εκτός σχεδίου δομημένες περιοχές, οι οποίες νόμιμα είναι οικοδομημένες και η ΓΜ πρόκειται να διέλθει σε απόσταση 12 μ. από αυτές.

3. Υποστηρίζεται ότι κανένα μέρος της όδευσης δεν διέρχεται από ρέματα, τη στιγμή που 2.600 μ. της όδευσης και 7 πυλώνες προβλέπεται να τοποθετηθούν στη μη οριοθετημένη κοίτη και την παραποτάμια περιοχή του επικίνδυνου χειμάρρου Χαράδρου, ο οποίος δεν αναφέρεται καν στο κείμενο της ΜΠΕ.

4. Αποκρύπτεται το γεγονός ότι τμήμα της ΓΜ συμπίπτει με τον αγωγό της ΔΕΥΑΠ, ο οποίος από τις γε-

ωτρήσεις του Χαράδρου μεταφέρει νερό στον οικισμό και σε μεγάλο μέρος της πόλης της Πάτρας.

5. Υποστηρίζεται ότι η ΓΜ δεν διέρχεται από αισθητικά δάση, ενώ στην πραγματικότητα διασχίζει το Αισθητικό Δάσος Χαράδρου - Σελέμνου σε μήκος 570 μ., κάτι το οποίο αποτυπώνεται στο χάρτη Π4 της ΜΠΕ.

6. Υποστηρίζεται ότι η ΓΜ απέχει 500 μ. από την περιοχή «Natura 2000» του Παναχαϊκού όρους, ενώ παραπέμπει σε μελλοντική εξέταση των ενδεχόμενων επιπτώσεων. Δεδομένου, όμως, ότι η πραγματική απόσταση είναι 200 μ., άραγε σε ποια χρονική στιγμή θα εξεταστούν διεξοδικά αυτές οι επιπτώσεις, αν όχι από την εν λόγω μελέτη, της οποίας ο σκοπός είναι αυτός και μόνο αυτός;

7. Μεγάλο μέρος της όδευσης πρόκειται να διέλθει από αναδασωτές περιοχές, γεγονός για το οποίο δεν γίνεται καμία αναφορά.

Όλα τα παραπάνω γεγονότα επιβεβαιώνονται από τη ΔΕΗ με την επίσημη αλληλογραφία της και με την παρέμβασή της ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας. Ως άμεσα θιγόμενη κάτοικος του Χαράδρου, αλλά και ως επαγγελματίας μηχανικός, θλιβόμαι και απογοητεύομαι ιδιαίτερα από τη μέθοδο της υ-

πόθεσης που μόλις περιέγραφα. Η καταγγελία μου αυτή δεν έχει στόχο να αποκαλύψει τις διάφορες σκοπιμότητες, οι οποίες διαφαίνονται πίσω από την εξέλιξη του έργου και αμφιβάλω αν και κατά πόσον τηρήθηκαν στοιχειωδώς οι δημοκρατικές διαδικασίες στην όλη υπόθεση. Όλα αυτά, ούτως ή άλλως, θα διερευνηθούν και θα διεκδικηθούν με κάθε νόμιμο μέσο και είναι αρμοδιότητα άλλων. Όμως, θέλω να επισημάνω πως μέσα από τέτοιες ΜΠΕ, οι οποίες στην ουσία δεν περιγράφουν τις πραγματικές επιπτώσεις, επιτυγχάνονται οι αδειοδοτήσεις έργων, συχνά καταστροφικών, τόσο για το ανθρωπογενές, όσο και για το φυσικό περιβάλλον. Συνάδελφοί μας, ηθελημένα ή αθέλητα, γίνονται συμμετοχοί σε παιχνίδια δολοπλοκίας, διαπλοκής και παραπληγήσης, που μπορεί να κρύβονται πίσω από αυτά τα έργα. Και όλα αυτά σε μια εποχή που υποτίθεται ότι όλα σχεδιάζονται στο πλαίσιο μιας «Πράσινης Ανάπτυξης», προς όφελος των πολιτών και του Περιβάλλοντος. Και να θέσω ευθέως το ερώτημα: Κατά πόσο, τελικά, με ελλείψεις και ασαφείς ΜΠΕ τηρούνται όλες οι νόμιμες διαδικασίες προκειμένου να προχωρήσει η αδειοδότηση τέτοιου τύπου έργων;

Θέλω να μπορώ να φεύγω...

της **ΜΑΝΙΑΣ ΛΑΜΠΡΟΥ***

Η επιστήμη των περιβαλλοντικών επιπτώσεων κατά τη 15ετή τουλάχιστον εφαρμογή της στην πρακτική και στην αγορά εργασίας αποδεικνύεται ικανή να προσαρμοστεί στην περίοδο μετάβασης από το ισχύον οικονομικό μοντέλο στη λεγόμενη πράσινη οικονομία, που δεν αποτελεί απλά μια ακόμη επινόηση, αλλά μία από τις βασικές επιλογές του σύγχρονου ανθρώπου. Μετά από άλλα δεκαπέντε -και πλέον ίσως- έτη να μπορέσουμε να δούμε την αποτελεσματικότητά της, μιας και αυτή επίσης θέλει το χρόνο της.

Η δυνατή λέξη μετάβαση (metavasis) που θα ήταν σαφώς καλύτερη από τη λέξη transformation που χρησιμοποιείται ευρέως σε αυτή τη νέα πράσινη εποχή, που στην περίπτωση της χώρας μας ταυτίζεται με τη διακυβέρνηση του παρόντος κόμματος, αλλά που στην πραγματικότητα αρχίζει να αποτελεί πανανθρώπινη προσέγγιση, θα μείωνε λίγο την άνιση μέχρι σήμερα κατανομή που υπάρχει στις ομάδες που αποφασίζουν και διαμορφώνουν περιβαλλοντική πολιτική και ήθος.

Κατά τη διάρκεια πολλών μαθημάτων προπτυχιακού, μεταπτυχιακού, διδακτορικού, σεμιναριακού και επαγγελματικού χαρακτήρα, διατυπώνεται η καταληκτική άποψη ότι η διαχείριση του περιβάλλοντος είναι θέμα συνειδησης. Επικίνδυνη άποψη, που παραπέμπει σε σύγχρονες, βεβαίως, τάσεις της εποχής, που η Ευρώπη τονίζει κατά καιρούς (άλλωστε όποιος δει την ταινία «Το κύμα» μπορεί να το εκτιμήσει αναλόγως). Ο κοινός νους και η κοινή λογική, που αρκετά συχνά απουσιάζουν από τις αποφάσεις, θα μπορούσαν να είναι ένας ισχυρός αντίποδας σε αυτή την πεποίθηση.

Σε κάθε περίπτωση, οι 600 και πλέον συμμετοχές από 75 χώρες του κόσμου στην 30ή ετήσια συνάντηση της Παγκόσμιας Ένωσης για το Περιβάλλον (www.iaia.org) στη Γενεύη (6-11 Απριλίου 2010) που φιλοξενήθηκε από τον ΟΗΕ (UNEP), θα μπορούσε, επίσης, να είναι μια από τις επιλογές. Η μετάβαση στην πράσινη οικονομία και ουσιαστικά η μεταβολή συνηθειών και προτύπων ζωής μπορεί να αποτελεί μία από τις λύσεις του αρχικώς ανεπίλυτου όταν δούμε τα προβλήματά μας από τη σωστή οπτική. Η εμπειρία ήταν μοναδική, μιας και η συνύπαρξη επιστημόνων, μηχανικών, επαγγελματιών συμπράξεων και πολιτικής εξουσίας αποτελεί τη δεύτερη σημαντική πηγή πόρων από το σύνολο των παγκόσμιων διαθεσίμων, μετά

τους φυσικούς. Τρίτη πηγή -και όχι σε σημασία- αποτελεί κατά τα γνωστά η οικονομία. Η προσέγγιση όλων, όπως αυτή κατατέθηκε σε παράλληλες ομάδες εργασίας, αλλά και στις διάφορες εκδηλώσεις της συνάντησης, είναι ότι όλοι αναζητούμε/ούμε την κατάσταση εκείνη της ισορροπίας που θα επιτρέπει στη φύση και στον άνθρωπο να συνειπιβιώνουν. Όλοι, κινούμενοι και μετακινούμενοι. Όλοι, με ένα σάκο στον ώμο, με ακριβώς τα απαραίτητα και ουσιαστικά.

Η μέτρηση των επιπτώσεων από τις, ήδη, μέχρι σήμερα ανθρωπογενείς επεμβάσεις στον πλανήτη μπορεί να δώσει εκείνη την τάξη μεγέθους, βαθμού και έκτασης των μελλοντικών έργων/δραστηριοτήτων με την επιλογή της σωστής κλίμακας.

Η οικονομική προσέγγιση των αγαθών και υπηρεσιών (services and goods) που υποστηρίζουν τον άνθρωπο και αντλούνται από τη φύση (ecological footprint) και η εισοδός τους στην αγορά, με τους χρηστούς όρους του ανταγωνισμού, μπορούν να δώσουν μórφωση και εργασία και να λύσουν ψευδοιλήμματα του τύπου «αγροτικές καλλιέργειες ή τροπικά δάση στην αφρικάνικη ήπειρο;»! Η συνειδητοποίηση ότι η επιστημονική κοινότητα μπορεί να κάνει πολλά, αλλά δεν μπορεί να τα κάνει όλα μπροστά στην τελική πολιτική απόφαση που λαμβάνεται με βάση την οικονομία και την ισχύ των ψήφων -και είναι ίδιο σε όλα τα μέρη του κόσμου- οδηγεί στο νέο σκηνικό της επιμερισμένης ευθύνης (shared responsibility) μετά από ένα βασικό τουλάχιστον επίπεδο ενημέρωσης και πληροφόρησης.

Είναι γνωστό ότι η παραγωγή τροφής στον πλανήτη ξεπερνά κατά πολύ τις ποσότητες που είναι απαραίτητες για την επιβίωση των ανθρώπων, ενώ συνεχίζει να υπάρχει πείνα. Είναι, επίσης, γνωστό ότι η γεωργία είναι ο πρώτος παράγοντας μόλυνσης του εδάφους, ενώ η μórφωση αποτελεί μέσο για την απομάκρυνση των τοπικών πληθυσμών από τη γη που καλλιεργούν, για να έχουν τη δυνατότητα διαφορετικών επιλογών. Είναι γνωστό ότι η χρήση φυσικών διαθεσίμων από μια περιοχή και η οικονομική τους εκμετάλλευση από τη διπλανή της χωρίς άμεση ή έμμεση ανταποδοτικότητα προς την ίδια είναι επίσης μια ακόμη σημαντική διάσταση. Είναι άραγε γνωστό ότι εκτός από την ύπαρξη των διάφορων subsidies, με την όποια τους μορφή, και στη λογική ότι η οικονομία είναι απλά ένα ακόμη οπλικό σύστημα, το σε ποιο στόχο θα στραφεί η κάρνη του είναι μόνο ηθικό ζήτημα;

Όταν το 1982 ο αείμνηστος Αντώνης Τρίτσης έλεγε ότι πρέπει «να στήσουμε άγαλμα στον αυθαίρετο οικιστή» προχωρώντας στην εξαίρεση, από την κατεδάφιση, των αυθαίρετων της εποχής εκείνης, λαμβάνοντας ταυτόχρονα πολλά μέτρα για να την εξάλειψη του φαινομένου στο μέλλον (οριοθετήσεις οικισμών, επεκτάσεις σχεδίων πόλεων κλπ.), προφανώς δεν φανταζόταν ότι σήμερα, μετά από 30 χρόνια, θα φθάναμε σε σημείο να χρειάζεται πάλι να αντιμετωπίσουμε θέμα αυθαίρετων.

Μάλιστα, δε, με ένα τρόπο που δημιουργεί εύλογα ερωτήματα για τη σκοπιμότητά του, για πάρα πολλούς λόγους.

Μετά το 1955 που άρχισε η διαδικασία έκδοσης οικοδομικών αδειών και ιδιαίτερα στις δεκαετίες '60 και '70, με την έντονη εσωτερική μετανάστευση στη χώρα μας, παρατηρήθηκε μεγάλη οικοδομική δραστηριότητα για κάλυψη υπαρκτών και πραγματικών στεγαστικών αναγκών, που η πολιτεία αδυνατούσε να ελέγξει την εξέλιξη της, τόσο οικονομικά, όσο και οργανωτικά, με αποτέλεσμα τη δημιουργία εκατοντάδων χιλιάδων κατοικιών, χωρίς οικοδομική άδεια (δηλαδή αυθαίρετων), αφού χτίζονταν σε περιοχές εκτός σχεδίου, όπου υπήρχε διαθέσιμο φθινό απόθεμα γης.

Τα αυθαίρετα, δηλαδή αυτά, χτίστηκαν από ανθρώπους που δεν είχαν τη πρόθεση να αυθαιρετήσουν και, φυσικά, ούτε να κερδοσκοπήσουν, αλλά απλώς να λύσουν το στεγαστικό τους πρόβλημα, που για μια ευνομούμενη πολιτεία έπρεπε να αποτελεί χρέος της.

Η νομιμοποίηση, λοιπόν, των αυθαίρετων εκείνων (με τη μορφή της εξαίρεσης από την κατεδάφιση), αποτελούσε, έστω και εκ των υστέρων, χρέος της πολιτείας, για αποκατάσταση μιας αδικίας σε

* *MSc Αγρ. Τοπογράφος Μηχανικός ΕΜΠ, Υπ. Δρ. Μηχανικός*

* *Διπλωματούχος Πολ.*

Μηχανικός ΑΠΘ, τ. πρόεδρος ΤΕΕ/Τμήμα ΚΔΘ

βάρος εκατοντάδων χιλιάδων οικιστών, που μόνον τους έπραξαν αυτό που εκείνη αδυνατούσε την περίοδο εκείνη.

Ιδιαίτερα, δε, αφού συνοδεύτηκε με αθρόες επεκτάσεις των σχεδίων πόλεων, οριοθετήσεις οικισμών στην ύπαιθρο, την ΕΠΑ (Επιχείρηση Πολεοδομικής Ανασυγκρότησης), τη δημιουργία εκατοντάδων πολεοδομικών γραφείων στους δήμους και την αναμόρφωση της πολεοδομικής νομο-

σμού - πλουτισμού, θέτοντας υπό ομηρία χιλιάδες αγοραστές κατοικιών που αποδέχονταν ως τετελεσμένο γεγονός τη συμμετοχή τους στην όλη κατάσταση, για την οποία ουδόλως ευθύνονταν.

Κάτι αντίστοιχο έγινε και με τη χρήση των υπόγειων χώρων ως υπνοδωματίων.

Όπως παραδόξως και χωρίς να αποτελεί αίτημα κανενός φορέα, αφού άλλωστε η παρανομία που είχε συντε-

ση του ξεχωριστού υπουργείου Περιβάλλοντος, δεν θα εμφανιζόταν, προτού τουλάχιστον δημιουργηθεί η ηθική, νομιμοποιητική βάση για την επαναφορά του.

Εν τούτοις, η ηγεσία του νέου ΥΠΕ επανέφερε το θέμα, με διορθώσεις τέτοιες, ώστε να παρακαμφθεί το ΣτΕ, μειώνοντας και τα πρόστιμα, αγνοώντας μια σειρά από προβλήματα που παραμένουν, σε πείσμα των συντακτών αυτού του βλακώδους χειρουργείου.

Και αφού ηθικό ζήτημα δε φαίνεται να εξετάζεται, κατά τρόπο, τουλάχιστον, περίεργο, προκύπτουν εύλογα τα πιο κάτω πρακτικά ερωτήματα που χρήζουν απάντησης:

1. Τι πρέπει να κάνουν από δω και πέρα όσοι δεν καταχράστηκαν τους ημιυπαίθριους χώρους;
2. Τι γίνεται με τους πίνακες συνδιοκτησίας και κοινοχρήστων στις πολυκατοικίες, που άλλοι έκλεισαν και άλλοι όχι;
3. Τι γίνεται με το στατικό σύστη-

μα των κτιρίων που σε αρκετές οικοδομές έχει αλλοιωθεί σοβαρά από την προσθήκη ανεξέλεγκτων φορτίων τοίχων;

4. Τι γίνεται με τις ηλεκτρομηχανολογικές εγκαταστάσεις που έχουν αλλοιωθεί εντελώς σε πολλές των περιπτώσεων σε επίπεδα επικίνδυνα;

5. Η μελέτη παθητικής πυροπροστασίας και θερμομόνωσης δεν έχει επηρεαστεί;

6. Είναι δυνατόν να χρησιμοποιούνται μετά την «τακτοποίηση», υπόγεια για υπνοδωμάτια;

Και αν ναι, τότε γιατί το ΥΠΕΧΩΔΕ δεν τα θεσμοθετεί;

Υπάρχουν και μια σειρά δεκάδων τεχνικών προβλημάτων που θα μπορούσαν να διατυπωθούν προς επίλυση, αλλά θα απαιτούσαν για κάθε οικοδομική, στο σύνολό της, μια νέα οικοδομική άδεια αναθεώρησης, που θα έβλεπε το κτίριο όπως είναι σήμερα και κατά πόσο αυτό εν έτει 2010 υπό ευρωπαϊκή θεώρηση είναι ανθρώπινο.

Όμως, αυτό κανείς, από ό,τι φαίνεται, δεν το θέλει.

Οι απειλές ότι όποιοι δεν υπαχθούν στο προτεινόμενο σχέδιο θα έχουν δεκαπλάσια πρόστιμα μετά τη λήξη της οκτάμηνης προθεσμίας, αποτελεί αισχρό εκβιασμό προς τους ενδιαφερομένους και θα ανοίξει τον ασκό του Αιόλου για κάθε λογής εκβιασμό και χρηματισμό.

Αν η πολιτεία δεν επιθυμούσε την εξέλιξη αυτή, όφειλε να περιφρουρήσει με τις υπηρεσίες της την πιστή τήρηση των νόμων έγκαιρα, πριν τη δημιουργία όλων αυτών των αυθαιρεσιών, κάτι που δεν έκανε.

Σήμερα, αν ακολουθήσουμε τη λογική της προηγούμενης κυβέρνησης και προχωρήσουμε στην τακτοποίηση του θέματος ή όπως αλλιώς θα ονομαστεί νομικά η προσπάθεια αυτή, θα πρέπει να ακολουθήσουμε τις απόψεις του ΤΕΕ, που έχουν ανακοινωθεί και θεωρούνται γνωστές.

Κατά την προσωπική μου γνώμη όμως, το θέμα αυτό πρέπει να μείνει στις καλές και το νέο ΥΠΕ να ασχοληθεί με το πώς από δω και πέρα δεν θα επαναληφθεί το φαινόμενο αυτό στο μέλλον, κάτι που είναι πολύ εύκολο και για το οποίο υπάρχουν έγκυρες προτάσεις.

Ημιυπαίθριοι χώροι

θεσίας, με επιστέγασμα τον ΓΟΚ του 1985, που βελτιώνει τους όρους δόμησης και, ταυτόχρονα, έβαζε στα χέρια των αρχιτεκτόνων, δύο σημαντικά εργαλεία: την ελεύθερη τοποθέτηση του κτιρίου στο οικόπεδο και τη χρήση των ημιυπαίθριων χώρων σε ποσοστό 20% της δόμησης.

Ο ημιυπαίθριος χώρος, που -σημειωτέον- δεν μετράει στο συντελεστή δόμησης, προορίζεται να προσθέσει στα, ήδη, μικρά, λόγω κόστους, διαμερίσματα των πολυκατοικιών, έναν σκεπαστό εξωτερικό χώρο για κάθε συμπληρωματική χρήση των ενοίκων.

Δυστυχώς, όμως, ο χώρος αυτός, με δεδομένη την ανυπαρξία ελέγχων, αποτέλεσε την τελευταία δεκαπενταετία, κυρίως, για μεγάλη μερίδα κατασκευαστών, τη δυνατότητα αντιμετώπισης του αθέμιτου ανταγωνισμού με τη χρησιμοποίησή του ως κλειστού χώρου, πλασάρωντάς τον ως επιπλέον δωμάτιο χαμηλότερης αξίας.

Έτσι, ένα ευεργέτημα από μέρος της πολιτείας, που ταυτόχρονα είχε ανοίξει και τις κάνουλες της άνετης στεγαστικής χρηματοδότησης για απόκτηση νόμιμης κατοικίας, μετατράπηκε χωρίς καμιά ηθική νομιμοποίηση και με καθαρή πρόθεση, σε εργαλείο κερδοσκοπίας, αθέμιτου ανταγωνι-

του **ΛΑΜΠΡΟΥ Ε. ΜΟΣΙΑΛΟΥ***

λεστεί ήταν «καραμπινάτη», η προηγούμενη κυβέρνηση έριξε την ιδέα της τακτοποίησης (sic) αυτών των παρανομιών, προχωρώντας σε σχετικό νομοσχέδιο, το οποίο μετά από τη θυμηδία που προκάλεσε, ως «εισπρακτικό μέτρο», ήρθε να προστεθεί στα υπόλοιπα ανομήματά της, τα οποία τη βούλιαξαν, ως γνωστόν, εκλογικά.

Πιστέψαμε προς στιγμή ότι το θέμα, με τα γνωστά προβλήματα προτεραιότητας της οικονομίας στη νέα κυβέρνηση και ιδιαίτερα με την ίδρυ-

Τουλάχιστον 2 από τα 13 Πρότυπα Καινοτόμα Σχέδια Ανάπτυξης (ΠΚΣΑ) - η «Ενεργόπολις» στην Κοζάνη και το «Μικρενεργείν» στην Κέρκυρα - που βραβεύτηκαν ανάμεσα σε 137 προτάσεις, έχουν άμεση σχέση με την ενέργεια, συμβάλλουν αποφασιστικά στην «πράσινη ανάπτυξη» και στην προστασία του περιβάλλοντος, ενεργοποιούν μια πλειάδα κοινωνικών, επιστημονικών, αλλά και ιδιωτικών φορέων, ενι-

τομέα του περιβάλλοντος αποτελεί η ολοκληρωμένη προστασία και αξιοποίηση της λίμνης του Πολυφύτου και της παραλίμνιας περιοχής.

Ιδιαίτερα σημαντικό είναι το γεγονός ότι η «Ενεργόπολις», θα αποτελέσει τη συγκεκριμένη δομή, όπου θα συνενώσουν τις δυνάμεις τους τα δημιουργικά και δυναμικά τμήματα της τοπικής κοινωνίας, η Αυτοδιοίκηση, η πανεπιστημιακή κοινότητα, το ΤΕΙ, τα ερευνητικά ιδρύματα και τα επιμελητήρια, οι Μη

που εξειδικεύονται σε υπηρεσίες ανάπτυξης βιοτεχνίας και εμπορίου και χρηματοοικονομικές δραστηριότητες.

«Μικρενεργείν»

1. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των πολύ μικρών επιχειρήσεων λιανικής πώλησης και παροχής υπηρεσιών ευρείας κατανάλωσης, με την εφαρμογή μέτρων ορθολογικής χρήσης ενέργειας και με στόχο τον θεαματικό περιορισμό των δα-

μικρών επιχειρήσεων, με εργαλείο την επιχείρηση «Ενεργοί Πωλητές ΑΕ», η οποία κατορθώνει να συγκροτήσει πλουτοπαραγωγικό πόρο από την ενοποίηση του κατακερματισμένου δυναμικού εξοικονόμησης ενέργειας των μικρών επιχειρήσεων.

Πέμπτη καινοτομία, είναι η στοχευμένη παραγωγή ενέργειας μετά τον εξορθολογισμό των αναγκών των επιλεγμένων επιχειρήσεων, με σκοπό τη διατήρηση της μι-

Ξεχάστηκαν τα πολυδιαφημισμένα ΠΚΣΑ;

σχούν την απασχόληση και την ανταγωνιστικότητα. Με την καινοτομία τους δείχνουν το δρόμο που πρέπει να ακολουθήσει ο τόπος μας για την αειφόρο ανάπτυξη.

Πέρασαν ήδη 3 χρόνια από την υποβολή των προτάσεων και 18 μήνες από τη βράβευσή τους και η εντύπωση που υπάρχει είναι ότι ξεχάστηκαν, παρ' ότι είναι, μαζί με τα άλλα, τα πλέον ώριμα αναπτυξιακά σχέδια για άμεση απορρόφηση των πόρων του ΕΣΠΑ.

Ας θυμηθούμε τα βασικά τους σημεία και τις καινοτομίες τους:

«Ενεργόπολις»

1. Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, μέσα από μια σειρά ολοκληρωμένων δράσεων.

2. Διατήρηση και ενίσχυση του ρόλου της περιοχής, ως ενεργειακού κέντρου της χώρας, με τη δημιουργία «Κέντρου Ενεργειακών Εξελίξεων» και «Ενεργειακού Πάρκου», αλλά και την υλοποίηση σειράς έργων αξιοποίησης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

3. Προστασία του περιβάλλοντος, με την υλοποίηση έργων προστασίας - βελτίωσης - ανάδειξης, τόσο του φυσικού όσο και του αστικού περιβάλλοντος, με καινοτόμες εφαρμογές. Σημαντική δράση στον

Κυβερνητικές Οργανώσεις, οι ιδιώτες και βέβαια η πολιτεία, σε μια προσπάθεια που θα στοχεύει στη γνώση των νέων τεχνολογιών, στην ανάπτυξη της καινοτομίας και στην αειφόρο περιβαλλοντική διαχείριση των φυσικών πόρων, με στόχο να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα και τη δημιουργία απασχόλησης σε μια περιοχή που αποτελεί τον οικονομικό και ενεργειακό πυρήνα της Περιφέρειας Δυτ. Μακεδονίας. Η δομή αυτή θα έχει διαχρονικό χαρακτήρα και θα συνεχίσει να λειτουργεί και μετά την ολοκλήρωση του ΕΣΠΑ.

Συντονίζονται: Οι εννέα πρωτοβάθμιοι ΟΤΑ, Δήμοι Ελλησπόντου, Αιανής, Ελίμειας, Δημ. Υψηλάντη, Καμβουνίων, Σερβίων, Βελβενδού και Αγίας Παρασκευής, οι τρεις δημοτικές / διαδημοτικές επιχειρήσεις ΔΕΠΕΠΟΚ ΑΕ, ΔΕΥΑΚ, ΔΙΑΔΥΜΑ ΑΕ, τα πέντε ερευνητικά ιδρύματα και ινστιτούτα, δηλαδή το Πανεπιστήμιο Δυτ. Μακεδονίας, το ΤΕΙ, το ΙΤΕΣΚ, το ΕΚΕΦΕ/ «Δημόκριτος» και το ΚΤΕ, το ΑΠΘ-URENIO, το ΕΒΕ Κοζάνης και η Συνεταιριστική Τράπεζα Κοζάνης, η ΔΕΗ και το ΤΕΕ - Τμήμα Δυτ. Μακεδονίας, η Οικολογική Κίνηση Κοζάνης και, τέλος, ιδιώτες εταίροι

του **Χ. ΧΡΗΣΤΙΔΗ***

πανών λειτουργίας τους και την αναβάθμιση των συνθηκών προώθησης των προϊόντων που διακινούν.

2. Παραγωγή ενέργειας από βιομάζα σε ισοδύναμη ποσότητα με την απαιτούμενη, για τη λειτουργία των μικρών επιχειρήσεων, ενέργεια μετά τα μέτρα βελτίωσης.

Καινοτομίες: Πρώτη καινοτομία αποτελεί η κλίμακα, το μικρό δηλαδή μέγεθος των επιχειρήσεων παρέμβασης που κρύβουν στην ενε-

ργειακή τους διάρθρωση μεγάλες δυνατότητες κερδοφορίας και μικρές επισφάλειες.

Δεύτερη καινοτομία, είναι η

αντισταθμιστική αντιμετώπιση της αδυναμίας των μικρών επιχειρήσεων να εφαρμόσουν λόγω μικρού μεγέθους ενεργειακά μέτρα που απαιτούνται σε βιοκλιματικά κτίρια.

Τρίτη καινοτομία είναι η συμμετοχή στη βάση της αλληλοπαραχώρησης των πόρων του πρωτογενούς και του τριτογενούς τομέα, με στόχο την ενεργειακή τους αναβάθμιση.

Τέταρτη καινοτομία, είναι το σύστημα κεντρικής διαχείρισης της ενεργειακής κατάστασης των

κλής κλίμακας και στην έκταση της δραστηριότητας της παραγωγής ενέργειας, ως εγγύηση για την αυτονομία και την προσδοκώμενη βιωσιμότητα των μικρών επιχειρήσεων.

Έκτη καινοτομία, είναι η συγχρηματοδότηση ΑΠΕ από πόρους Εξοικονόμησης Ενέργειας.

Συντονίζονται: Το ΕΒΕ Κέρκυρας, ο Σύνδεσμος Ηλεκτρολόγων Εγκαταστατών, η Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Κέρκυρας, η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Κέρκυρας, 2 τοπικοί τηλεοπτικοί σταθμοί, το ΠΑΝΔΟΙΚΟ, η Ελληνική Επιτροπή Φωτισμού και ιδιώτες εταίροι που εξειδικεύονται σε υπηρεσίες ενεργειακής αποδοτικότητας και ανάπτυξης των ΑΠΕ.

Οι τόσο σημαντικές παραπάνω προτάσεις δεν πρέπει να αποτελέσουν μια χαμένη ευκαιρία για τις περιοχές που αναφέρονται. Οι επιστήμονες και οι τεχνικοί που εργάστηκαν προκειμένου να είναι έτοιμες για απόδοση, ακόμη και τα στελέχη του ΥΠΟΙΟ που τις ενέκριναν, δεν πρέπει να απογοητευτούν.

Η υπουργός Οικονομίας κα Κατσέλη, που μαζί με την κα Γκερέκου και τον κ. Χρυσοχοϊδή κατέθεσαν ως αντιπολίτευση 2 Ερωτήσεις για τα ΠΚΣΑ, και η οποία ψάχνει εναγωνίως να απορροφήσει τα κονδύλια του ΕΣΠΑ, ελπίζουμε να τα επιτεύσει.

* Μηχ. - Ηλ. Μηχ., τ. δ/ντής ΚΔΕΠ/ΔΕΗ. Δ.Σ. Ελληνικής Επιτροπής Φωτισμού

Η ανάδειξη των ωφελειών της αρχιτεκτονικής, προϋπόθεση και για τη βιώσιμη ανάπτυξη ...και μερικές προτάσεις

Στη χώρα μας ποτέ δεν υπήρξαν πολιτικές προώθησης στο ευρύτερο κοινό των ωφελειών που μπορεί να προσφέρει η αρχιτεκτονική στην καθημερινή ζωή και στη βιωσιμότητα του δομημένου περιβάλλοντος.

Πολιτειακό, οικονομικό και κατασκευαστικό κατεστημένο έχουν «φροντίσει» έτσι ώστε σ' ένα συστημικό μπάχαλο όλοι να ταυτίζονται με όλα. Η μεν κατασκευή να ταυτίζεται γενικά με τον «μηχανικό» και τον «εργολάβο», η δε παρεξηγημένη και «ακρείαστη» αρχιτεκτονική να ταυτίζεται με το «πολυτελές» και το «ακριβό», το «έργο για τους λίγους», κυρίαρχες ιδεοληψίες που ως υπηρεσία την έχουν καταστήσει «απλησίαστη» στη συνείδηση του μέσου πολίτη, με πολύ αρνητικά αποτελέσματα για την ανάπτυξη και την εικόνα της χώρας¹.

Η ευρύτερη κοινωνική καθιέρωση των αξιών: ενεργειακής επάρκειας, νεωτερισμού, εντοπιότητας και αισθητικής, αποτελεί εκτός των άλλων και βασική προϋπόθεση για την πολυφερνή «Βιώσιμη Ανάπτυξη». Αξίες, που εμπεριέχοντο ανέκαθεν στην καλή αρχιτεκτονική και ήταν ανάλογες των υλικών και των τεχνολογιών των εκάστοτε ιστορικών περιόδων και που έχουν δυστυχώς απαξιωτικά παραμεριστεί στη σύγχρονη Ελλάδα από τις εργολαβιστικές και ακραία αντιαναπτυξιακές αντιλήψεις που κυριαρχούν, ιδιαίτερα στο δημόσιο τομέα, στον οποίο, με διαβλητές μεθόδους ως προς τους τρόπους ανάθεσης, όλες «οι δουλειές» στήνονται προς όφελος των εργολάβων, αλλά σε βάρος όλων των υπολοίπων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα το φιάσκο των έργων διεξαγωγής των ολυμπιακών αγώνων της Αθήνας, όπου, παρ' όλο τον φαραωνικό πακτωλό (δανεικών) χρημάτων που ξοδεύτηκαν, κατασκευάστηκαν αλόγιστα, έργα χωρίς προοπτική που δεν προσέθεσαν καμία ποιοτική και οικονομική υπεραξία στην πόλη. Με αποτέλεσμα η πρωτεύουσα να χάσει την Α-ΝΕ-ΠΑ-ΝΑ-ΛΗ-ΠΤΗ οικιστική, πολιτιστική και επενδυτική ευκαιρία να γίνει βιωσιμότερη για τους κατοίκους της, αλλά ταυτόχρονα να αναδειχθεί μεταξύ των ευρωπαϊκών πόλεων με οικονομική επιρροή.

Η αρχιτεκτονική μπορεί να παίξει σημαντικό ρόλο στην υλοποίηση της «πράσινης ανάπτυξης». Η οποία, παρεμπιπτόντως, κινδυνεύει να ε-

ξελιχθεί σε μια δογματική περιβαλλοντική ηθική, εάν δεν μπουκ στην ουσία των πραγμάτων αυτοί που την κανονίζουν. Να μετατραπεί σε θεσμό - φαρσοκωμωδία που σαν άλλη «αντιπαροχή» του '60 (που κατέληξε μάστιγα) θα αποτελέσει κι αυτή πραγματία χρυσοφόρου πλουτισμού για τους νεο-οικο-εργολάβους του αγοραίου εμπορίου.

Οι αρχιτέκτονες, μετουσιώνοντας στα κτίρια και στο δημόσιο χώρο με λειτουργικότητα και αισθητική τις επιταγές του ενεργειακού σχεδιασμού, μπορούν να προωθήσουν την οικολογική χειραφέτηση της κοινωνίας. Και το κυριότερο, συμβάλλοντας στη βελτίωση της ποιότητας των πόλεων και της εικόνας του (άσχημου) δομημένου περιβάλλοντος, να συνδράμουν στην ανάταξη και επακόλουθα στην αλλαγή του τρόπου ζωής των πολιτών, η συνεργασία των οποίων αποτελεί και μοναδική προϋπόθεση για να επιτύχει η οποία εκ μέρους της πολιτείας αστική παρέμβαση. Εάν, μάλιστα, οι σημαντικές δημόσιες μελέτες αποφασιστεί να υλοποιούνται μέσω πανελλήνιων και διεθνών διαγωνισμών, τότε, οι δημιουργίες αυτής της διακεκριμένης αρχιτεκτονικής θα αποτελούν αφενός μέρος της πολιτιστικής προσφοράς του τόπου, αφετέρου εξαιρετικά αποδοτική οικονομική επένδυση στη διαδικασία της ανασυγκρότησης των πόλεών μας, όπως εξάλλου συμβαίνει σε όλες τις ευνομούμενες χώρες, που έχουν, όμως, οραματιστές αλλά και αποτελεσματικούς ηγέτες.

Στο πλαίσιο, λοιπόν, του αέναου διαλόγου για την κοινωνική ανάδειξη και την ευρύτερη αποδοχή της αρχιτεκτονικής, παραθέτουμε κάποιες προτάσεις που έχουν, επίσης, συζητηθεί κατά καιρούς από τους αρχιτεκτονικούς φορείς:

- Να εκσυγχρονιστεί το θεσμικό πλαίσιο και να ανατραπεί η κυρίαρχη εργολαβιστική νοοτροπία που υφίσταται στα (μεταπολεμικής δομής και αντίληψης για τις ανάγκες αναδόμησης της τότε κατεστραμμένης χώρας) υπουργεία: «Περιβάλλοντος - Ενέργειας» και «Υποδομών - Μεταφορών», γιατί πρέπει επιτέλους να αντιληφθούν (και είναι ίσως το μόνο που μπορεί να επιπηρεάσει τα λογιστικής αντίληψης μυαλά τους), ότι η καλή αρχιτεκτονική, στη γενικότερη εφαρμογή της, εκτός όλων των άλλων, προσθέτει σημαντική και πολλές φορές ανυπολόγιστη οικονομική υπεραξία, ιδιαίτερα, όταν καλείται να

του **ΣΩΤΗΡΗ Ν. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ***

σχεδιάσει μεγάλα έργα δημόσιου ενδιαφέροντος. Αναγκαία, όμως, προϋπόθεση για ό' αυτά αποτελεί και η αλλαγή των υπαρχόντων θεσμών ως προς την εξάσκηση της, γιατί όλοι μαζί: πολιτεία και εν γένει «μηχανικοί», έχουν στην ουσία εκτοπίσει από το αρχιτεκτονικό λειτούργημα αυτούς που έχουν κατάλληλα εκπαιδευτεί προς τούτο, δηλαδή, τους αρχιτέκτονες.

- Να ανεξαρτητοποιηθεί η άσκηση του επαγγέλματος από το δεσμευτικό περιβάλλον του Τεχνικού Επιμελητηρίου προκειμένου η αρχιτεκτονική να εξουσιάζει αυτόνομα τις εξελίξεις στο χώρο της, και, σε μια π.χ. ομοσπονδία με αυτό να γίνει η συνδιαχείριση των κοινών θεσμών (κλάδος Υγείας, Ασφαλιστικό κλπ.). Θέμα που έχει επανειλημμένως συζητηθεί, αλλά και εγκαταλειφθεί απ' όλες τις κυβερνήσεις μετά και από τις υπονομευτικές παρεμβάσεις ανταγωνιστικών συντεχνιών μηχανικών που προσπορίζονται τα οφέλη του αγοραίου εμπορίου.

- Ως προς την πολιτιστική της διάσταση, αναφερόμενοι στο υπουργείο Πολιτισμού προτείνουμε, ως μια πρώτη συσπειρωτική και συμβολική πράξη υιοθέτησης, να επαναλειτουργήσει ένας φορέας αντίστοιχος, π.χ., του διαλυμένου «Δικτύου Αρχιτεκτονικής», με περισσότερες και ουσιαστικότερες, όμως, αρμοδιότητες.

Προκειμένου, τέλος, τα όποια φιλόδοξα σχέδια να μην παραμείνουν φρούδες υποσχέσεις, θέλω να πιστεύω ότι το όραμα μιας πολιτείας που Σχεδιάζει (σ)το Χρόνο βρίσκεται πέραν της «διεκπεραίωσης», της απλής «διαχείρισης ταμείου» και των οπισθοδρομικών νοστροπιών των κομματικών συντεχνιών. Παρακμακές πρακτικές που έχουν καταστροφικά διαβρώσει κάθε έκφανση της ζωής μας και που πρέπει, επιτέλους, με τόλμη να υπερβούν όλοι αυτοί που επιπηρεάζουν τα γεγονότα και, προσβλέπουν πράγματι σε πολλαπλασιαστικά οφέλη από τις σημερινές, πενιχρές οικονομικές δυνατότητες της χώρας.

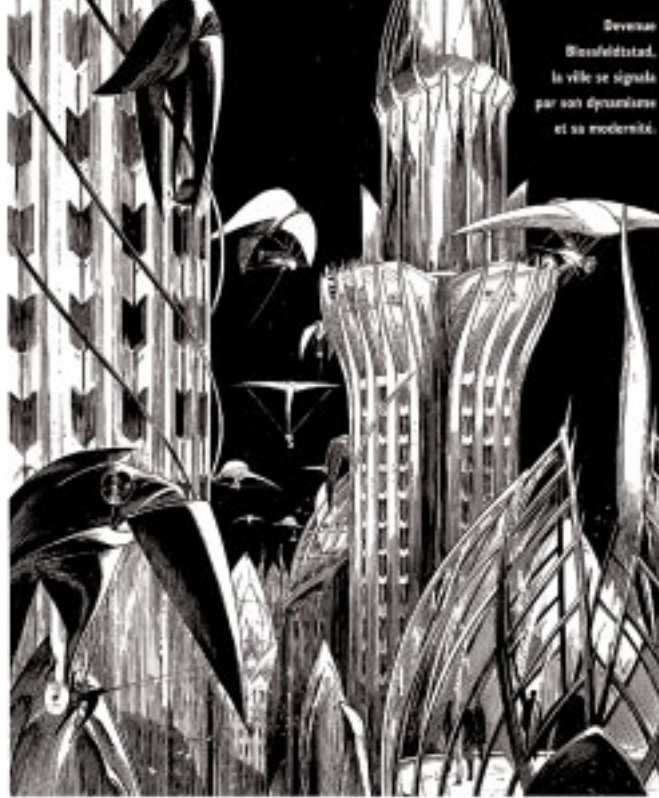
1. Άρθρο του ίδιου: «Απορίας Άξιο.

Η περιπέτεια της Ελληνικής Αρχιτεκτονικής», *Ενημερωτικό Δελτίο ΤΕΕ (7.1.2.09)*

* Αρχιτέκτονας, sotipap@ath.forthnet.gr

Αγόραζε πανάκριβα οικοπέδα σε διάφορα σημεία της πόλης και έχτιζε σ' αυτά ψηλούς και χοντρούς τοίχους. Τοίχους, όχι κτίρια, όπως είναι οι βίλες ή οι πολυκατοικίες. Δεν τον ενδιέφερε να ενταχθεί στις συνηθισμένες παραγωγικές διαδικασίες. Αξιοποιούσε βέβαια την εργώδη οικοδομική δραστηριότητα που κατέκλυζε με τα προϊόντα της χώρα, αλλά, θέλοντας να ξεχωρίσει από τους άλλους, αυτός κατασκεύαζε σκέτους τοίχους, ψηλούς και χοντρούς.

Ο πρώτος τοίχος που κατασκεύασε (με ύψος γύρω στα τριάντα μέτρα και πάχος πενήντα εκατοστών) δεν ήταν συμπαγής: Η συνέχειά του διακοπτόταν από μεγάλα ανοίγματα που αντιστοικούσαν στα παράθυρα των γύρω πολυκατοικιών. Αυτό που ήταν ξεχωριστό ήταν το χρώμα του ντουβαριού: Την κατασκευή συνέθεταν

Εικόνα από το καρτούν «Le Guide de Cites» των Schuetten και Peeters

το κύρος τους, τοποθετώντας εκεί πινακίδες με την επωνυμία τους (ή τουλάχιστον αυτή ήταν η επίσημη θέση των διευθυνόντων συμβούλων, που αποφάσιζαν για την αγοραπωλησία). Παράλληλα, μία ολόκληρη παραφιλολογία αναπτύχθηκε γύρω από αυτούς τους τοίχους. Σοβαρές εφημερίδες και περιοδικά γέμισαν με άρθρα υπέρ ή κατά. Μολονότι πολλά από αυτά τα κείμενα δεν ήταν παρά σκόρπια αναμασήματα από θεωρίες που είχαν αναπτυχθεί αλλού και αντιστοικούσαν σε άλλες πραγματικότητες, όλη αυτή η διανοητική (τουλάχιστον σε ό,τι αφορά τα εξωτερικά χαρακτηριστικά της) κίνηση συνετέλεσε στην παγίωση της θέσης αυτών των ιδιότυπων κατασκευασμάτων στο συλλογικό φαντασιακό της πόλης.

Αυτά. Σήμερα ζει ακόμα αυτός καλά κι εμείς καλύτερα. Τουλάχιστον όσο οι γενικότερες συνθήκες επιτρέπουν την απρόσκοπτη ροή αυτού του είδους των δραστηριοτήτων.

Όψεις της ελληνικής (υπ)ανάπτυξης

σκούρα μπλε τούβλα με ενδιάμεσες πορτοκαλί ρίγες.

Αυτό το πρώτο του έργο δεν άρεσε στην πόλη. Πολλοί πήγαν στα εγκαίνια (για να απολαύσουν τον πλούσιο μπουφέ, αλλά και το θέαμα των γυμνόστηθων μοντέλων από τη Βραζιλία που σκαρφάωναν με σκονιά και γάντζους στα ανοίγματα των τοίχων), αλλά τα σχόλια για την κατασκευή ήταν αρνητικά. Λίγο καιρό μετά την ανέγερση, μάλιστα, όταν αλήτες άρχισαν να μαζεύονται κάθε βράδυ γύρω από τον τοίχο και να σκαρφάζουν στα ανοίγματα για να παρακολουθούν τις γυναίκες των απέναντι διαμερισμάτων σε ιδιωτικές δραστηριότητές τους, η δυσφορία της πόλης για το έργο έγινε έκδηλη.

Ο εμπνευστής του μπλε τοίχου πήρε το μήνυμα. Ζούσε για να προκαλεί

του **ΓΙΩΡΓΟΥ Μ. ΧΑΤΖΗΣΤΕΡΓΙΟΥ***

το ενδιαφέρον του κόσμου, κι αυτή η διάχυτη γκρίνια τον πλήγωνε. Προς τιμήν του, πάντως, και παρά τον υπέρμετρο εγωισμό του, ο άνθρωπος αφουγκράστηκε τις αντιδράσεις και ζήτησε από τους αρχιτέκτονες και τους μηχανικούς να τροποποιήσουν το σχεδιασμό για τους καινούριους τοίχους που θα κατασκεύαζε. Τα καινούρια ντουβάρια θα ήταν μονοκόμματα —χωρίς ανοίγματα πια, προκειμένου να αντιμετωπιστεί η παραβατική συμπεριφορά των έργων νέων και των μιμητών τους— και το χρώμα τους προβλέφθηκε πορτοκαλί με ενδιάμεσες μπλε ρίγες.

Έτσι κι έγινε. Λίγο ο καινούριος σχεδιασμός, λίγο η σταδιακή εξοικείωση της πόλης με το έργο του, λίγο η μυθολογία με την οποία φρόντιζε ο ίδιος να περιβάλλει τις κατασκευές του (τον ένα τοίχο τον αφιέρωνε στην ανάνηψη του παλιού μεγάλου έρωτά του, τον άλλον σε έναν φίλο του Ούγγο πρωταθλητή της χειρόσφαιρας —όπως έλεγε), λίγο (ή περισσότερο αυτό) στο ότι πολλοί θα ήθελαν να τους

καλέσει στις δεξιώσεις του ή να τους δώσει δουλειά, μ' αυτά και μ' αυτά κατάφερε να γίνει αυτό που πάντοτε επιθυμούσε: μία από τις εμβληματικές μορφές της πόλης.

Ακόμα κι αυτοί που τον φθονούσαν ή δεν άντεχαν το γούστο του, του αναγνώριζαν ότι δεν έβλεπε τη δουλειά (δηλαδή το ξέπλυμα του «μαύρου» χρήματος που του εμπιστεύονταν κάθε είδους περιέργοι δικοί του) σαν χαμαλί, αλλά σαν γλέντι. Του άρεσε να κολυμπάει στα λεφτά, όχι όμως σαν τον μπαμπούγερρο που μετράει το βράδυ τις λίρες στο σεντούκι. Έτσι όπως δεν ήταν κουρασμένος ούτε από το σχολείο, ούτε από κανονικές επαγγελματικές διαδικασίες, διέθετε όλη του την ενέργεια ώστε να προσφέρει καινούριες θεατρικές παραστάσεις (με πρωταγωνιστή τον ίδιο) στους συμπολίτες του, δίνοντας κάποιου είδους χρώμα στη ζωή της πόλης, κι αυτό όλοι του το αναγνώριζαν.

Η κορυφαία στιγμή της δικαίωσής του ήρθε όταν οι τοίχοι του μπήκαν κανονικά στη διαδικασία της αγοράς. Μεγάλες εταιρείες ή δημόσιοι οργανισμοί πλήρωναν αδρά για να αγοράσουν τους τοίχους ώστε να αυξήσουν

Υστερόγραφο

Τώρα που έχουν μισοκαταργηθεί τα σύνορα μεταξύ των κρατών και έχουν έρθει στη μόδα οι τοίχοι στο πλαίσιο της Νέας Πολεοδομίας - παντού χτίζονται τοίχοι για να αποκλείσουν αυτούς από τους άλλους ή τους εδώ από τους εκεί-, κάποιιοι αλόγιστοι θαυμαστές τού ήρώμας θα θεωρήσουν ότι αυτός τώρα θα κάνει χρυσές δουλειές, με τόσους τοίχους που έχει κατασκευάσει.

Λάθος. «Το καθετί είναι αληθινό μόνο στο πλαίσιο των περιστάσεων που το γέννησαν» γράφει ένας μεγάλος Άγγλος λογοτέχνης των αρχών του 20ού αιώνα. Τι σχέση μπορεί να έχουν τα ντουβάρια που έφτιαχνε για την πλάκα του ο φίλος μας (ποια τεχνονομωσία μπορεί να έχει αποκομίσει από αυτά τα έργα;) με τους διαχωριστικούς τοίχους που έχουν σχεδιαστεί να αντέχουν σε επιθέσεις με εκρηκτικά και πωλούνται μαζί με τους ένοπλους φρουρούς και τις υψηλής τεχνολογίας ενσωματωμένες συσκευές ασφαλείας;

* Πολιτικός μηχανικός και συγγραφέας. Από τις εκδόσεις «Αλεξάνδρεια», κυκλοφορούν τα βιβλία του: «Η Γη τρέμει! Άνθρωποι και κατασκευές σε έναν κόσμο που αλλάζει» και το μυθιστόρημα «Ζου έχει μείνει καθόλου περιουσία»;